SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 247. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 30, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 247. РІК XCIX.

Відбулися наради Енциклопедичного Бюра

Учасники нарад МЕБ при могилі проф. В. Кубійовича (стоять зліва): Д. Таращенко, А. Жуковський, Д. Струк, В. Шендеровський, О. Ситенко, Ю. Даревич і М. Бродин.

(Світлив О. Біланюк)

Париж-Сарсель (О. Біланюк). — В днях від 11-го до 14-го грудня відбулися тут у приміщеннях европейського НТШ чергові наради редколегії Міжнародного Енциклопедичного Бюра (МЕБ) з фізики. Міжнародне Енциклопедичне Бюро з фізики було створене 9-го січня 1992 постановою Президії Академії Наук України (АНУ) при Відділі фізики і астрономії АНУ.

На наради прибули з Києва члени МЕБ: академік Михайло Бродин, директор Інституту фізики АНУ; академік Олексій Ситенко, директор Інституту теоретичної фізики АНУ; д-р Дмитро Таращенко, відповідальний секретар МЕБ та д-р Василь Шендеровський, виконавчий директор МЕБ. З Північної Америки прибули закордонні члени АНУ і члени МЕБ Юрій Даревич, професор фізики Йоркського університету в Торонто; професор Торонтонського університету Данило Струк головний редактор „Енциклопедії України" та професор фізики Свартморського коледжу в Пенсильванії Олекса Біланюк, член редколегії „Енциклопедії України".

Учасників нарад привітав голова европейського НТШ, проф. Аркадій Жуковський. Головною темою нарад була праця над п'ятитомною „Енциклопедією фізики", що її створення ухвалила Президія АНУ, як один з важних чинників для українізації наукової мови в Україні. Обговорено і затверджено „Підручник стилю" для енциклопедії. Рішено, що в основному правопис і назовництво енциклопедії будуть опиратися на виданому 1932 року в Харкові „Словнику фізичної термінології" В. Фаворського, та на „Правописнім словнику" Г. Голоскевича. Тому що по всій Україні тепер проводиться велика робота над термінологічними словниками, висловлено потребу координації між цими проєктами. Запропоновано, щоб у цій справі члени МЕБ сконтактувалися з Термінологічною комісією Інституту Української Мови АНУ в Києві. Членам МЕБ слід змобілізувати усі можливі авторитетні впливи на цю комісію, щоб вона активно допомагала відросійщуванні українські назовництво і правопис (щоб писати невтрон, а не нейтрон; Ґайґер, а не Гейгер; Ґокінґ, а не Хокінг; Айнштайн, а не Ейнштейн і т.п.).

Велику увагу присвячено подробицям щоденної праці над енциклопедією та обговорено проблеми бюджету і фінансування. При фінансовому звіті висловлено глибоке признання першим заслуженим жертводавцям на проєкт „Енциклопедії фізики": д-рові Б. Запутовичеві (1,000 дол.), Стефанії Букачевській-Пастушенко (1,000 дол.) та Канадській фундації Українських Сту-

(Закінчення на стор. 3)

ВХОДЯТЬ В ЖИТТЯ НОВІ МИТНІ ЗАКОНИ

Київ (УНІАР). — Державний митний комітет України повідомляє, що від 1-го січня 1993 року впроваджується митне оформлення всіх без винятку вантажів, що ввозяться в Україну чи вивозяться за її межі. Митне оформлення здійснюватиметься у внутрішніх митницях, які працюють у всіх обласних центрах України і на території Республіки Крим. Підприємства, що ввозять вантаж в Україну або вивозять за її межі, зобов'язані будуть декларувати його на митниці, в зоні діяльності якої він знаходиться.

Відбулася конференція з ділянки телекомунікації

Київ. — Тут відбулася при кінці листопада перша наукова конференція з ділянки пересилання зображень через комунікаційну мережу.

Конференція пройшла успішно в Інституті Кібернетики Академії Наук України. Організатором її був проф. Тарас Вінцюк, а на конференції відчитано 126 доповідей у 14 сесіях, з участю 169 науковців з цієї ділянки. 3/4 доповідей були виголошені українською мовою, включно із тими, що їх мали науковці із ЗСА, а це професори Олег Третяк із Дрексел університету і Роман Куць із Єйл університету. Ціллю конференції було зібрати разом українських спеціялістів в ділянці пересилки зображень через комунікаційну мережу і устійнити співпрацю із західніми спеціялістами. На конференції були присутні науковці з усіх більших університетів України.

На конференції засноване українське товариство для спеціялістів в тій ділянці під назвою „Укробраз". Товариство має за завдання виміну досвідом в ділянці телекомунікації і комп'ютерах, бо саме ці ділянки постійно і швидко розвиваються в Україні. Рівночасно товариство буде дорадником українського Уряду в цих ділянках.

Першим президентом новозаложеного товариства є професор Т. Вінцюк.

Відбулися організаційні наради Монтреальської Округи УНСоюзу

Монтреаль (А. Гладилович). — Важливу ролю в житті Монтреальської Округи УНСоюзу відіграють її щорічні організаційні наради. Цього року вони відбулися в суботу, 14-го листопада, в канцелярії монтреальського Відділу Конгресу Українців Канади, в будинку Української Національної Кредитової Спілки.

Від Головного Уряду УНСоюзу на наради прибув його головний секретар Володимир Сохан і головний директор для Канади мґр Іван Геврик з Вінніпеґу.

Нарадами проводила голова Округи і головна радна УНСоюзу Текля Мороз, а секретарювала й протокол з попередніх окружних організаційних нарад прочитала секретарка Округи Віра Баніт.

В своєму слові мґр І. Геврик, між іншим, повідомив присутніх, що вже наступного року УНСоюз відкриє в Торонто свою канцелярію для Канади. Розповів також про свої враження з поїздки в Україну з нагоди Світового форуму українців, у якому він брав участь. Згадавши про величезні труднощі, з якими мусить боротися відновлена українська держава, мґр І. Геврик висловив думку, що в цій важкій для України ситуації всі повинні підтримувати її Президента Леоніда Кравчука.

Після нього довшу доповідь виголосив В. Сохан. „Слова улітають, а написане залишається", — каже латинське прислів'я. Тому добре сталося, що він, для закріплення того, що скаже своїм слухачам, кожному з них дав течку з інформаціями про фінансовий стан УНСоюзу, про різні роди плянів забезпечення і про користі, що їх дає УНСоюз своїм забезпеченим членам.

Монтреальська Округа, сказав доповідач, призначену їй на цей рік квоту 50 нових членів виконала до кінця жовтня на 60 відсотків, придбавши в цьому часі 30 членів. До цього числа він додав ще сім членів, що їх Округа придбала вже в листопаді. 3-поміж секретарів відділів найбільше, бо аж 24, членів придбала секретарка найчисленнішого Відділу Округи Олександра Дольницька. За це її він з успіх В. Сохан назвав її „першим чемпіоном Округи". Другим чемпіоном, він сказав, є секретарка Відділу в Ляшин, голова Округи Т. Мороз, яка придбала шість членів. Крім них, нових членів придбали секретарі двох монтреальських відділів — Микола Андрухів — п'ять і Микола Перейма — два.

Коли мова про цілий УНСоюз, сказав доповідач, то УНС, на рахунок призначеної йому квоти 2,000 нових членів, досі придбав 1,045 осіб на загальну суму забезпечення 8,434.700 дол. Відрадним є факт, що пересічна сума забезпечення

(Закінчення на стор. 3)

Москва знову пробує тиснути на Україну

Санкт-Петербург. — В понеділок, 28-го грудня, тут відбулася друга сесія так званої міжпарляментарної асамблеї, в якій взяли участь законодавці Росії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Вірменії і Таджикістану.

У своєму виступі голова Верховної Ради Російської федерації Руслан Газбулатов, заторкнувши питання про дальшу долю Співдружности Незалежних Держав, закликав представників колишніх совєтських республік „активно домагатися єдности", іншими словами — Газбулатов обстоював доцільність відновлення СССР. Принаймні він відверто висловився в тому сенсі, що президент Борис Єльцин повинен випрацювати чітку систему зустрічей з керівниками держав — членів Співдружности. „Тепер політика керівників республік СНД не відповідає реальності", — сказав Газбулатов. Що він при цьому мав на увазі, не тяжко здогадатися. Збуваються передбачення тих спостерігачів, котрі застерігали, що Москва буде використовувати всі можливості, щоб повернути собі панівне становище і знову стати єдиним центром на всій території колишньої совєтської імперії.

На жаль, так думає не тільки позбавлений елементарної толерантности Газбулатов. Наприклад, командуючий об'єднаними збройними силами СНД маршал Євгеній Шапошніков, який також виступив на сесії міжпарляментарної асамблеї, висунув претенсії на адресу України, яка нібито чинить перешкоди на шляху до тісного співробітництва між країнами СНД. Шапошніков звинуватив Україну у звolіканні ратифікації міжнародних угод про обмеження озброєнь. Як відомо з останніх заяв президента України Леоніда Кравчука, насправді йдеться не про зволікання, а про добре обґрунтовані умови підписання тих угод. Росія воліла б не чути про українські умови, тим часом міжнародна спільнота все більше визнає їх нормальне наставлення держави, що хоче твердо стати на власні ноги.

„МАЛАНКА" В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Управа Дому Спілки Української Молоді влаштовує „Маланку", яка відбудеться у суботу, 9-го січня, о год. 9-ій вечора в Домі Спілки Української Молоді, 301 Палисайд авеню в Йонкерсі. Гратиме оркестра „Обереги" з України. Вступ — 20 дол., студенти — 15 дол., включає гарячий буфет між 9 — 11-ою год. та шампанське. „Весела година" — між 7 — 9-ою вечора. Столи слід замовляти, телефонуючи до В. Козіцького (914) 969-4200.

Починається приватизація на Закарпатті

Закарпаття (УНІАР). — У середу, 23-го грудня, сесія Закарпатської Обласної Ради народних депутатів ухвалила програму приватизації комунальної власности на 1993-95 роки.

Затверджено листу об'єктів, що підлягають приватизації. Національно-культурні, історичні та архітектурні пам'ятки — не приватизуватимуться. Сесія звернулася до Кабінету Міністрів із пропозицією прискорити передачу до комунальної власности области народногосподарських об'єктів, що мають реґіональний характер.

У СВІТІ

ВАТИКАН ОПРИЛЮДНИВ імена чотирьох нових єпископів Католицької Церкви в Албанії. Серед них — 74-річний священик Франко Іллія, засуджений в 1968 році комуністичним режимом на кару смерти нібито за „шпигунство в користь західніх держав". Згодом власті замінили попередній вирок довічним ув'язненням і Ф. Іллія 20 літ вистраждав в албанській тюрмі. Єпископами також стали Роберт Аґста і Раф Сімоні, раніше теж переслідувані — кожен провів за ґратами понад 10 років. Четвертий єпископ — Прокс Мірдіта, колишній священик католицької церкви в Ню Йорку. Він народився в Чорногорії.

РЯД КРИВАВИХ НАПАДІВ чорних екстремістів на білих мешканців у Південно-Африканській Республіці викликав відповідну захисну реакцію. Цими днями в Оранжевій республіці білі обстріляли автобус з чорними пасажирами. Спостерігачі відзначають, що коли ця взаємна помста й далі набуватиме інтенсивности, то вона закінчиться новою расовою війною. Останній інцидент стався в передмісті Фіксбурґу, де тиждень тому чорні терористи застрілили 14-річну білу дівчинку. Після цього білі фармери заприсяглися відімстити.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ЛИВАНУ Рафік аль-Гарірі офіційно заявив про відмову пропустити через територію країни харчі для депортованих з Ізраїля палестинців. Він вважає, що оскільки ізраїльтяни вигнали палестинців, то саме вони й повинні дозволити доставу харчів через свою територію. З цієї ж причини Ливан відмовився взяти хворих палестинців, з числа депортованих, до шпиталю. Тверде становище ливанського уряду підтримав лідер Палестинської визвольної організації Ясір Арафат, підкресливши, що якби Ливан пішов на поступки, то це спровокувало б нову масову депортацію палестинців з Ізраїля.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЯ Їцак Рабін заборонив доставу харчів і медикаментів під егідою Червоного Хреста для депортованих палестинців через ізраїльський кордон. Частина членів ізраїльського уряду, в тому числі міністер закордонних справ Шимон Перез, закликали прем'єра поступитися і дати змогу автам Червоного Хреста проїхати через „буферну" зону. Рабін на те відповів, що в ситуації, яка натепер склалася, це було б потрактовано як ознаку ізраїльської слабости. Він підкреслив, що коли доставу гуманітарних вантажів дозволити з ізраїльського боку, то це зніме будь-яку відповідальність Ливану за долю депортованих палестинців.

Б. БУТРОС-ҐАЛІ ПОПЕРЕДИВ ЮГОСЛАВІЮ

Женева, Швайцарія. — У понеділок, 28-го грудня, генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос-Ґалі попередив президента Югославії Добрицу Чосіча про можливість міжнародного збройного втручання в боснійський конфлікт. Як заявив представник югославського президента Драґослав Ранчіч, у листі Б. Бутроса-Ґалі пропонується „використати всю повноту президентської влади, щоб зупинити кровопролиття у Боснії".

Останнім часом генеральний секретар ООН провів кілька зустрічів з керівниками колишніх югославських республік, а також з президентом Югославії Д. Чосічем, намагаючись добитися від сторін реальних заходів щодо припинення громадянської війни.

За словами Д. Ранчіча, в югославських представників виникло враження, що генеральний секретар ООН перебуває під постійним тиском, а його останні вчинки і заяви — спроба попередити югославських керівників про можливі наслідки. Але біда в тому, що поміркований демократ Чосіч, має обмежену владу у порівнянні з президентом Сербії Слободаном Мілошевічем, позиції якого значно зміцнилися після перемоги у недавніх виборах. Покищо тяжко передбачити, які заходи може прийняти Чосіч для виконання ультимативної вимоги ООН. Однак на пресовій конференції після зустрічі з Бутросом-Ґалі він попередив міжнародну спільноту перед збройним втручанням, заявивши, що „на випадок нападу Югославія зможе себе захистити".

На пресовій конференції в Женеві хорватський президент Франьо Туджман заявив, що „нині необхідно добиватися політичного вирішення боснійського конфлікту будь-якою ціною". „Існує реальна можливість переростання боснійського конфлікту з рамок льокального, — заявив Ф. Туджман, — і ця війна є загрозою для всього світу, бо можливе втручання мусульманських країн, які вже тепер пропонують боснійським мусулманам військову допомогу".

Згідно з останніми даними, під час сутичок у Боснії загинуло 17,000 осіб і понад мільйон боснійців залишилися без даху над головою. На початку наступного року в Женеві відкриються перші тристоронні прямі переговори між представниками воюючих у Боснії.

УВУ співпрацюватиме з Міністерством Освіти України

Мюнхен, Німеччина (УВУ). — Від 10-го до 19-го листопада 1992 року на запрошення Міністерства Освіти України побувала в Києві тричленна делеґація Українського Вільного Університету (УВУ).

Через несподіване захворіння ректора УВУ проф. д-ра Петра Гоя делеґацію очолив в.о. ректора декан Факультету права й суспільно-економічних наук проф. д-р Зиновій Соколюк. До делеґації входили ще головний секретар УВУ мґр Володимир Леник і науковий співробітник та академічний секретар вищезгаданого президента УВУ д-р Микола Шафовал.

Під час однотижневого перебування в Києві відбуто в Міністерстві Освіти України ряд засідань, розглянуто актуальні справи і дня 12-го листопада 1992 року підписано договір про співпрацю між міністерством і УВУ, згідно з яким міністерство Освіти України визнало УВУ та видавані ним дипломи.

Міністерство рівнож зобов'язалося сприяти підтримці діяльности УВУ й надавати допомогу, яка в міру економічного розвитку України буде поширюватися і розвиватися; делеґувати своїх представників до Сенату УВУ та включати ректора та інших представників УВУ до участи в нарадах і зборах ректорів, наукових конференціях та інших заходах Міністерства Освіти. Міністерство також подало пропозиції щодо напрямків нових наукових досліджень УВУ; вно

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ своїм помилуванням колишнього секретаря Департаменту оборони Каспера Вайнберґера з кримінальних обвинувачень спеціяльного прокуратора, що досліджує справу ірано-контра афери, дав змогу К. Вайнберґерові свобідно висловитися на тему вищезгаданої справи. Діло в тому, що разом з президентським помилуванням К. Вайнберґерові знято ввесь тягар оборони. Торкаючись цієї справи на програмі „Цього тижня" телевізійної мережі Ей-Бі-Сі К. Вайнберґер заявив, що спеціяльний громадський прокуратор Лоренс Волш „намагався видобути від мене фальшиві зізнання", щоби в будь-який спосіб в цю справу замішати колишнього президента Роналда Реґена. Після того, як К. Вайнберґер відмовився від такого кооперування, розпочалася наґінка на нього.

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон з дружиною Гілларі та дочкою Челсі, починаючи від понеділка, 28-го грудня, виїхав на кілька днів до Південної Кароляйни, де на прибережному курортному острові Гілтон Гед відбувається рік-річно самооновлення. Цей відпочинок запляновані з цілим рядом спортових зайнять та свобідних дискусій на різні теми, почавши від політики до самополіпшення. Родина Клінтонів на ці кількаденні вакації вже їздить впродовж останніх восьми років.

ЩЕ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ святочного сезону американські покупці почали розпускати тісні зашморги своїх гаманців, розстаючись тільки в листопаді із сумою 165 біл. дол. Прийшов грудень і закупи стали ще жвавішими, з чого дуже раділи торгівці, бо це був один із найбільш заробіткових святочних сезонів за останні роки. Одначе економісти ніяк не можуть збагнути звідкіля покупці взяли гроші, а за відповідями вони наполегливо шукають, бо саме ці відповіді можуть визначити стан економіки на майбутні місяці. Самі ж економічні експерти поділені на два табори — оптимістів, які вірять, що це покажчик майбутнього, та песимістів, що остерігають перед надто вчасними сподіваннями економічного зрушення.

„Західня діяспора східній"

Ню Йорк (Р. Барановський). — Під таким наголовком появилася в журналі „Вісті з України" з 5-го—11-го листопада 1992 року стаття голови Секретаріяту товариства „Україна" Володимира Якимця, у якій автор описує матеріяльну допомогу Української Американської Координаційної Ради українським організаціям України, а зокрема східній діяспорі.

В жовтні цього року Екзекутива схвалила і асиґнувала з каси суму 19,835 дол. на закуп комп'ютерів, факсів, друкарок, копіювальних машин і машинок до писання і доручила Романові Данилюкові, який їхав в Україну, виконати це завдання. Це вже цього року третя з черги допомога УАКРади організаціям в Україні. Перша була уділена сумою понад 26,000 дол. на потреби журналу „Соняшник" (дитячий журнал, що втішається великою популярністю), Спілки Письменників України, Т-ва Української мови, „Східнього Часопису" в Донецькому, політичних в'язнів і інших. Згодом представники УАКРади, які брали участь у святкуваннях в Києві з нагоди відзначення першої річниці незалежности, мали доручення передати схвалену допомогу в сумі 4,600 дол. різним організаціям. З цієї суми закуплено два факси для східньої діяспори і уділено допомогу на потреби „Літературної України".

Ці дотації були схвалені згідно із заложеннями УАКР мати постійно зв'язок з материком і помагати всякими можливими засобами організаціям в Україні, які стоять на демократичних принципах. Очевидно, що все це здійснити було можливо тільки завдяки щедрій жертвенности членства на Фонд Відродження України.

Останньо, згідно з рішенням і дорученням УАКР, Р. Данилюк закупив два комп'ютери і два лейзер-принтери для Т-ва „Просвіта" і один принтер для Інституту Українознавства при Київському Університеті, один факс Спілці Українців Наддністрів'я, одну копіювальну машину для Т-ва Української Культури „Українська Родина", Тюменська область, один комп'ютер, один принтер і 11 машинок до писання для Т-ва „Україна" і 500 дол. готівкою для використання в зв'язках з українськими громадами східньої діяспори, в Естонії, Литві, Білорусі, Краснодарі і Воронежі, один комп'ютер і один принтер для нової гімназії в Кишиневі, Молдова, і теж для вжитку Т-ва Української Культури в Молдові, одну копіювальну машину для Т-ва „Просвіта" в Луганському, і по 100 дол. для Українського Культурно-Освітнього Т-ва „Дніпро" в Латвії і Т-ва Української Мови Запоріжжя.

Автор статті згадує, що голова товариства „Україна" і голови Української Світової Координаційної Ради Іван Драч висловив вдячність всім причетним до організації цієї допомоги, особливо голові УАКР Уляні Дячук. Під час розмови І. Драча з Р. Данилюком підкреслено, що такі дії з боку українських організацій західньої діяспори роблять велику користь у справі єднання українців світу, відродження національної культури, пробудження національної свідомости українського населення в державах колишнього Совєтського Союзу.

Автор закінчує статтю, що УАКР — поки єдина організація західнього світу, яка почала надавати цілеспрямовану дієву, а не декларативну допомогу українцям сходу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money-order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Примусове виселення автохтонів з їхньої батьківщини

В останніх парламентарних виборах в Ізраїлі програв довголітній прем'єр Їцак Шамір, голова екстремно правої партії Лікуд. Шамір спирався на центро-правій коаліції, яка охоплювала також партію релігійних фанатиків. Шамір завів на окупованих Ізраїлем арабських землях режим поліційного п'ястука, на правобережжі Йордану й у смузі Ґази введено поліційну годину, демонструючих арабів били палицями, в'язниці заповнилися в'язнями. До прогри Шаміра значно причинилися конфлікт з Америкою, бо Уряд президента Джорджа Буша виразно натаврував політику Шаміра. Понад 300,000 імігрантів, які втекли з Росії, лякаючися тамошнього антисемітизму, а з дощу попали під ринву — в атмосферу передвоєнної напруги. Наступником Шаміра став лідер Центро-лівої коаліції, голова Соціял-демократичної партії, колишній амбасадор у Вашінґтоні, емеритований генерал Їцак Рабін.

Рабін спершу лібералізував режим, скасував поліційну годину, звільнив частину в'язнів і погодився на участь у мирній конференції, допускаючи — у теорії — розмови про зречення з частини окупованих у 1967 році земель. Але по обох сторонах є непримиренні фанатики. Використовуючи легші можливості життя й організації, палестинські максималісти відновили тактику терору, наслідком якого згинули шість ізраїльських вояків. Уряд Рабіна зареаґував на це заарештуванням 400 палестинських активістів, посадив їх в автобуси і вивіз в сторону сусіднього Ливану, вирішивши виселити їх з Ізраїля, залишивши їхні родини. Уряд Ливану відмовився прийняти тих 400 палестинців, і вони застрягли у прикордонній смузі у препоганих умовинах життя. Міжнародний світ обурився, але закулісні заходи західніх дипломатів не мали успіху. Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй зажадала відкликання рішення про виселення 400 палестинців, але й той заклик зустрівся із спротивом уряду прем'єра Рабіна.

Справа набрала міжнародного розголосу та поділила суспільство в Ізраїлі. „Ню Йорк Таймс" з 21-го грудня ц.р. у довгій кореспонденції з Єрусалиму інформує, що відбулася конференція ліво-ліберальних ізраїльських діячів, які прийшли до розумного висновку, що найкращий вихід із безнадійної ситуації в Ізраїлі є безпосередні переговори уряду Рабіна з Палестинською Організацією Визволення (ПЛО), яка для Шаміра була анатемою, з якою він не хотів мати ніякого контакту. Їцак Рабін зайняв посереднє становище. Він закинув Організації Об'єднаних націй гопокритство, бо, мовляв, ООН не вживає ніяких заходів у справі знущань, насильств і вбивств сербам у колишній Юґославії. Рабін признав, що тепер його уряд опинився у складній і важкій ситуації, але він оптиміст, і сподівається, що як тільки в Америці перебере владу Билл Клінтон, араби, які тепер бойкотують мирну конференцію, повернуться за конференційний стіл.

Ситуація на Близькому Сході та зокрема в Ізраїлі має різні аспекти, вона складна і не існує панацеї для її розв'язки. У даному випадку ідеться про виселювання автохтонів з їхньої рідної землі, тому що окупанти закидають їм порушування публічного спокою, без уваги на причини їхнього нелеґального діяння.

В історії України маємо подібну історію: примусове переселення населення Лемківщини на так звані „відзискані землі", на Помор'я, з виправдуючим арґументом, що лемки допомагали воєнним діям УПА. Щойно недавно польський уряд признав, що це переслідування всього населення Лемківщини у так званій „Акції Вісла" було „помилкою".

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подавати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Рябчук

ЧИ ЗМОЖЕ ДІЯСПОРА УТРИМУВАТИ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ?

II

Як чужинець в Америці я б, може, й не зважився виступати тут зі своїми „порадами" й міркуваннями, коли б у численних розмовах із закордонними українцями не стикався раз-у-раз із подібним запитанням. Відповівши на нього кільканадцять разів усно, вважаю за можливе відповісти на нього врешті й письмово. При цьому застерігаю, що це є моя суто приватна думка, яка жодною мірою не претендує на ролю остаточної істини, а лише запрошує однодумців та інакодумців до обговорення непростої й доволі делікатної проблеми.

Так от, моя відповідь на питання „Чим діяспора може допомогти Україні?" виглядає, на перший погляд, парадоксально: тим, що допоможе сама собі. Інакше кажучи, — тим, що зробить сама себе вагомим чинником у політичному, культурному житті ЗСА, Канади й інших країн розселення, приблизно тією мірою і в тому розумінні, в якому зробила себе вагомим чинником у житті багатьох країн діяспора жидівська.

Я розумію, звичайно що українська діяспора не має за своєю спиною того велетенського досвіду бездержавного, „екзильного" існування, що його мають жиди; вона не набула ще такого вміння пристосовуватись до найнесприятливіших обставин, інтеґруватись в інші суспільства, не втрачаючи при тому своєї ідентичности. Я знаю також, що українці починали своє діяспоральне існування не маючи й близько того економічного, та й інтелектуального потенціялу, що його жиди напрацювали собі упродовж століть. Я здаю собі справу, нарешті, і з того, що проблема жидівської ідентичности — це не лише національна, а й великою мірою релігійна та расова проблема. Але я не бачу підстав для того, щоб українська діяспора не могла творчо засвоїти багатющого досвіду діяспори жидівської; більше того, я не бачу іншого шляху збереження національноої ідентичности представниками п'ятого чи двадцять п'ятого покоління українців, народжених у діяспорі.

Українська діяспора, безумовно, виконала велетенське історичне завдання: зберегла українську мову, культуру, релігію в умовах їх тотального нищення в УССР, подала блискучий зразок моральної стійкости і незалежности, показала, зрештою, европейський характер української нації, відкритий до західніх форм політичного й економічного життя, до демократичної самоорганізації й творення розвиненого громадського суспільства — всупереч багатосотлітньому впливові російського етатизму й авторитаризму.

Сьогодні, однак, перед діяспорою постає завдання, можливо, ще навіть складніше: допомогти Україні звільнитись не лише від ворога зовнішнього, загалом очевидного, а й від ворога внутрішнього, часто невидимого, — від власної відсталости, провінційности, зашкарублости; від розумових лінощів і обмежености, від автаркічного існування впродовж століть поза Европою й світом. Діяспора може з'єднати Україну зі світом, інтеґрувати її у західню цивілізацію чи, принаймні, істотно поширити присутність України в західніх газетах і книгах, у бизнесових структурах і на університетських катедрах.

Ми можемо покищо тільки мріяти про українське „лоббі" в американській політиці чи про мережу українських відділів (з авторитетними професорами) по найбільших американських університетах. Українська діяспора зі зрозумілим недовір'ям ставиться до проблем інтеґрації в американське (чи будь-яке інше чужинецьке) суспільство. Зворотний бік інтеґрації — асиміляція; стаючи стопроцентними американцями, українці перестають, як правило, бути українцями.

Асиміляція, проте, неминуча, подобається це нам, чи ні. Кожне нове покоління українців, народжених у діяспорі, дедалі більше ідентифікує себе з Америкою і дедалі менше — з Україною; кожне нове покоління куди вільніше говорить англійською мовою, ніж українською (якщо взагалі нею говорить). На це, як кажуть, немає ради, тобто рада є, але лежить вона у незвичній для нас площині згаданого вище жидівського досвіду.

Що є основою жидівської ідентичности? Мова? Алеж більшість жидів не знає ані їдішу, ані івриту. Релігія? Але ж більшість жидів (принаймні в діяспорі) не ходить до синагог, не обрізається й не дотримується жодних постів. Багато з них взагалі нічим не відрізняється у повсякденному житті від звичайних американців, і навіть має переважно американську ідентичність,, що, однак, не позбавляє їх ідентичности жидівської і не позбавляє їх виразних симпатій до своєї історичної батьківщини.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Д-р Тамара Булат

Усе пережите оживе під пензлем

В Україні ще донедавна люди з подивом слухали зарубіжну творчу молодь, коли хтось оповідав: „Був інженером — тепер вивчаю музику в університеті в Австралії"; „Вчився в Ню Йорку, потім рік студіював у Парижі, два у Швайцарії. Тепер рік вивчатиму малярське мистецтво у Києві".

Для них то були звичайні речі — їздити до різних учбових закладів, слухати лекції у певних професорів. Для нас то видавалось бравадою. Чи справді так можна —вільно роз'їжджати, пізнавати життя, аналізувати бачене, обирати те, що до душі? В Україні, де залізна завіса десятиліттями відгороджувала нас від світу, але де не зникало романтичне поривання до творчости, закладене у генах Сковородинське мандрівництво дало про себе швидко знати при перших повівах суспільної демократії. Тепер українська молодь і середнього віку мистці, хто сміливіший, хто праг не знань, все частіше виїжджають із виставками своїх картин. Перебуваючи у культурних центрах, вони знайомляться з музейними колекціями, з мистцями різних художньо-стильових напрямків. А головне — накопичують життєві враження, без яких нема мистецтва. Все побачене, проаналізоване згодом неодмінно виявиться у художньому образі.

Під час минулих Різдвяних свят, у день привітання представників незалежної України в ООН, що відбулося у церкві св. Володимира в Ню Йорку, експонувалась виставка картин двох молодих львівських мистців — Богдана Потягайла та Софії Шатківської.

Картини були невеликого розміру, деякі навіть ще без рамок. Ось картини Богдана Потягайла. Пізнаю силюети знайомих мені львівських вулиць. Але щось у них незвичне. Там вражає уяву кольорова пляма осінньо-сонячних дерев, там — нарочито не виструнчені лінії церкви.

Лишень нині, коли я пишу ці рядки, збагнула, чому „мій" образ не співпадає з побаченим, а побачене на картині врізалося у пам'ять. Та саме тому, що око мистця і його фантазія створили щось нове. Зфокусувавши свою увагу на реальному фраґменті, мистець порушив цілісну перспективу. Але завдяки барвам, лініям, композиції, отже, через образну форму, подав глядачеві свою завершену цілісність. Втрачена перспектива обернулася глибинним роздумом, внутрішнім драматизмом. Хіба цього не досить? Реальний мистецький твір викликає асоціяції, спогади, збуджує уяву. Національно приналежні прикмети художніх образів і авторського стилю дають про себе знати не лише в драматичних, але й ліричних мотивах. Величні і просвітлені картини смарагдового Карпатського краєвиду, „Букет" із польових квітів написані технічно вправною рукою. У них відчутна українська мистецька традиція.

У Софії Шатківської запам'яталися ориґінальні за задумом такі речі: „Рожевий собака", „Самозакоханість". Були вже й замальовки з американського життя.

Виставка була тоді обмежена як за площею, так і за кількістю експонатів. Часу було обмаль — встигла лише запізнатися із мистцями. Хотілося більше познайомитися з їхньою творчістю. Нагода трапилась. У березні 1992 року відбулась персональна виставка у Савт Бавнд Бруку в залі Культурно-освітнього центру при церкві-пам'ятнику св. Андрія Первозванного.

Богдан Потягайло розповів про себе, що він студіював архітектуру, кераміку, живопис, інтер'єр та обладнання у львівських інститутах, працював з „деревом", виконав маштабне (26 квадратних метрів) пано „Наука" в техніці маркетрі для залі Львівського сільськогосподарського інституту. Працює також у малій пластиці, зокрема, в модельєрстві. Має створену серію медалів „Пам'яті Кобзаря" присвячених Тарасові Шевченкові, медалю „Андрій Шептицький", медалю, присвячену 50-річчю єпископської хіротонії патріярха Київського і всієї України Мстислава, а ще медалю, присвячену 100-річчю іміґрації українців до Канади. Слід згадати, що медалі відзначаються чіткою композицією, портретною подібністю.

Мистець працює як в олійному, так і темперному малярстві. У нього є настроєві пейзажі, натюрморти, а ще портрети.

На виставці увагу глядачів привертав „Портрет Ш.", написаний на полотні. „Ще не закінчив портрет, — сказав мені автор. — Я б ще хотів пробити деякі деталі одягу". „О, чи є потреба в цьому?"— дозволила я собі заперечити авторові. На білому тлі — обвідна лінія плечей і чудове, напівусміхнене жіноче обличчя. Виразний погляд очей. Здалеку очі видають потаємний сум, зблизу вражають жвавістю. В портреті домінує романтичний настрій, і це головне.

(Закінчення на стор. 3)

ДО ІСТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ

(У зв'язку з появою книжки Вікентія Шандора — „Закарпаття, історично-правний нарис від IX ст. дс 1920", поставила редакція авторові декілька запитів).

1. Що вас спонукало до написання цієї праці:

Автор: В роках 1948—1961 брав я участь від (Української) Пан-Американської Конференції, де працював, та Українського Конґресового Комітету Америки в різних тижневих політичних конференціях, на яких розглядано світові політичні проблеми, в тому числі й України. Учасниками тих конференцій були амбасадори чи представники чужих держав, науковці, представники економічного та фінансового світу Америки, Державний департамент, Департамент воєнних справ, Балтійські народи, Асамблея поневолених европейських народів, найчастіше — поляки, мадяри, румуни та інші.

Державно-визвольну справу України зображувано, як правило, викривлено, невірно. Політична література для історично-правної оборони проблем України та Галичини була багата, натомість справа Закарпаття у відношенні до Мадярщини і навіть Чехо-Словаччини, поле майже не оране. Така ситуація вимагала відповідних студій, збирання матеріялу, відвідин бібліотек, закуп відповідної літератури тощо, що я ретельно робив. На таких конференціях відбувались жваві дискусії: наші сусіди наголошували територіяльні претенсії до України, їм звичайно допомагала й авдиторія. Усе це було потрібно відповідно вияснювати та доводити правду нашими арґументами.

2. Який характер має ваша праця та який її зміст:

А. Державну територію України окупували чотири сусідні держави, в яких українське населення творило, в міру леґальних можливостей, свої політичні інституції. У такому стані нашої справи, єдино правильним була наша соборно-державна політична концепція. Хоча Закарпаття протягом яких 30 генерацій було відокремлене від матірного кореня Києва, населення плекало цю соборно-державну ідею, доказом чого є рішення Всенародних зборів у Хусті 21-го січня 1919 року. Характер і зміст праці відповідає цій соборно-державній ідеї.

3. Які матеріяли використовували? Чи користувалися — мадярськими?

А. Довговікова окупація Закарпаття Мадярщиною, вимагала основного розгляду саме мадярської політичної літератури. З уваги на знання мадярської мови, в мене була можливість протягом якого півроку — в інтервалах — використати мадярську літературу в Конґресовій бібліотеці у Вашінґтоні, та Міській бібліотеці в Ню Йорку. Крім цього я придбав поважну власну політичну бібліотеку — збір праць різними мовами У праці розроблено проблеми, яких я досі в українській літературі не стрічав, як, наприклад, „Історія корони св. Стефана", яка значно відхиляється від цієї, яку мадяри сьогодні подають до відома. Далі мадяризаційні закони, підступ мадярського уряду в зв'язку зі Законом для національностей та інші. Вони творять здоровий історичний матеріял в нашу користь.

4. Як довго збирали матеріял та як довго тривала праця?

А. Збирання матеріялів та придбання відповідної літератури тривав три десятки років. Знайшов цікавий матеріял у мадярських авторів. Первісно плянував працю на 150—160 сторінок. Під тиском цікавого матеріялу праця виросла до 292 сторінок. Систематичну працю над книгою почав уже будучи на пенсії, яка тривала шість років.

5. Чи ви опрацювали проблеми Пряшівщини та Мараморощини?

А. Приєднання Пряшівщини до Словаччини, подібно як і приєднання Мараморощини до Румунії творить в книзі окремий розділ, разом 12 сторінок. У Вашінґтоні в „Нешенел Аркайвс" знайшов цікавий матеріял, що ясно стверджує, як підступно приготовив і перевів д-р Е. Бенеш, міністер закордонних справ ЧСР, справу приєднання Пряшівщини. Ще далеко до переговорів з д-ром Г. Жатковичем у справі Закарпаття, проф. Т. Г. Масарик у своїй статті вже в 1917 році визначив кордон між обома землями ріку Уж, що відтак Бенеш підступно перевів на Мировій конференції. Про цю статтю Масарика Жаткович не був поінформований. Належне вияснення цієї проблеми є важливе, особливо сьогодні, коли Словаччина готується переводити на Пряшівщині насильну денаціоналізацію на колишній мадярський зразок. А Мараморощину чехо-словацький уряд прямо подарував Румунії. Про того роду матеріяли мусимо освідомлювати й місцеве населення, щоб воно бачило, яким підступним способом був цей край і населення запродане.

6. Чи подаєте правну аналізу Сен-Жерменського Договору та конституції Чехо-Словаччини в справі приєднання Закарпаття до ЧСР?

А. Справа автономії у Сен-Жерменському Договорі була правильно зфор-

(Закінчення на стор. 4)

Святослав Гординський

МЕЦЕНАТ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Михайло Шафранюк (1911—1991)

II

Одним з найбільш імпозантних показів Фундації була виставка українського мистецтва 1982 р., де показано 119 творів 82-ох мистців з дев'яти країн світу. В каталогу кожен з мистців був представлений кольоровою репродукцією і біографією українською, англійською і французькою мовами. Мені довелося бути куратором і редактором каталога тієї виставки, яку відкрив офіційно міністр горожанства і культури Онтаріо Брюс МкКефрей. Це був справді показ українського мистецтва на високому рівні з творами таких відомих мистців діяспори, як М. Андрієнко, П. Андрусів, В. Баляс, М. Дмитренко, Я. Гніздовський, Л. Гуцалюк, Е. Козак, М. Левицький, В. Макаренко, Г. Мазепа, Л. Молодожанин, М. Мороз, Л. Новаківська, А. Оленська-Петришин, П. Шостак, Т. Вирста й ін. В основі на виставці не було творів померлих мистців, таких як Архипенко і Грищенко, також я, як куратор і член жюрі цієї виставки, участи в ній не брав. Мушу при цій нагоді сказати, що фундатор цієї виставки показався справжнім меценатом і добродієм українського мистецтва, доказ цьому — згаданий каталог виставки, видання якого коштувало великі гроші, але зате воно знайшлося в численних музеях світу, як доказ української творчої різноманітности.

З нагоди цієї виставки я б хотів згадати один епізод, а саме: для влаштування цієї виставки Фундація отримала частинну урядову допомогу, тож пачку згаданих каталогів вислано канадській амбасаді в Москві для передачі їх мистецьким колам України. Амбасада була рада це виконати, але була заскочена кількома реченнями моєї передмови, де я написав про те, що українці в діяспорі мають змогу вільної творчости, якої немає в Україні... Можливість якоїсь офіційної передачі того каталогу установам України відпала, проте нас повідомили, що „порядком інформації" вислано ті каталоги музеям та бібліотекам. Що з ними там сталося — не знаємо. А все ж таки через різних туристів мені, як певно й іншим, удалося передати чимало примірників того каталога до Києва і Львова.

Другим важливим показом Фундації була в 1987 році виставка мистецьких творів з приватних збірок наших громадян у Торонто, з додатком різних важливих творів з Фундації О. Грищенка в Ню Йорку та моєї власної, у тому один великий портрет митрополита Андрея Шептицького і „Собор св. Юра" О. Новаківського та твори М. Андрієнка і Г. Мазепи. Сенсацією тієї виставки були першоклясні твори мистців з України, в тому один раніше придбаний М. Шафранюком великий портрет досі не зідентифікованого письменника роботи А. Петрицького, зі славетної серії майже сотні портретів українських культурних діячів, замовленої в Петрицького урядом Української ССР і знищеної партією зараз після виставки їх у Києві 1934 року. Між іншим, були там блискучі модерні портрети П. Тичини і М. Скрипника, які я їздив спеціяльно оглядати разом з О. Новаківським, П. Ковжуном і Я. Музиковою на виставці совєтського мистецтва у Варшаві 1932 року. Але на цій виставці Фундації були теж першорядні твори сучасних мистців України, придбані під час поїздок наших туристів в Україну. Отак на виставці були показані справді блискучі твори О. Заливахи і Ф. Гуменюка та видатних графіків України. Виставку очолював великий олійний образ Ол. Архипенка „Мелянхолія" з 1921 року із збірки Ірини і Ярослава Морозів у Торонто. Беручи до уваги, що якраз припадала 100-літня річниця від народження Архипенка, ми присвятили ту виставку його пам'яті. Виставка, як видно з поданих прізвищ, була справді на елітарному рівні, це, одначе, не перешкодило одному з наших ультрамодерністів у своїй рецензії на ту виставку написати, що вона була показом „експонатів низького рівня", бо... на ній не було його творів, які він пише, „є проєкцією нової візії в маштабах нечуваних в історії людства". Автор цієї тиради закінчує свій вирок самогубним признанням, що цієї виставки він властиво „не бачив"...

Для виставки, на якій було понад 150 творів, видано теж великоформатний каталог на 54 сторінки, де занотовано майже 30 мистців, твори яких закупив М. Шафранюк для Фундації, та твори різних мистців з 26 приватних збірок. Поза Україною такої виставки ще не було, тому даний каталог — правдивий скарб для дослідників мистецтва.

Михайло Шафранюк намагався використати кожну загальногромадську подію, щоб відобразити її в діяльності своєї Фундації. Отак з нагоди відзначення 1000-ліття Хрищення України він улаштував окрему виставку українського релігійного мистецтва, що було справою незвичайно трудною, бо всі важливі твори того мистецтва знаходилися на стінах та іконостасах церков. В рахубу увійшли тільки окремі ікони та малюнки на релігійні теми, як велика картина Юрія Козака „Хрещення Києва") (4.6x1.8 м.), та ще різні проєкти церковного мистецтва. На те, щоб мати на ту виставку великоформатні мої проєкти мозаїк для римської Святої Софії, М. Шафранюк приїздив спеціяльно великим автом забрати їх з Ню Йорку до Торонто. А з образу згаданого Козака видав він низку велико- і меншеформатних репродукцій на дорогому папері. Сам образ був намальований на замовлення Фундації.

Закінчення буде.

ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ! ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ ВКЛАДОМ ВАШОЇ ДИВІДЕНДИ У ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Загальні збори Об'єднання в Ґлен Спей

Збори відкрив голова Об'єднання Богдан Кандюк. Він попросив отця В. Штеленя прочитати молитву. Після молитви о. Штелень побажав доброго проведення зборів. Однохвилинною мовчанкою згадали і вшанували всіх, що відійшли від нас. На предсідника зборів обрано інж. П. Саляка, на секретаря Л. Гайдар.

Після прочитання і прийняття порядку нарад, референти звітували про проведену працю. Реасумував працю цілого року довголітній голова і серце Об'єднання Богдан Кандюк. З відчиту видно, що праця була проброблена велика, конструктивна для добра громади і для допомоги нашій Вільній Україні. Відбулося декілька імпрез, як то відео-фільми, печення бараболь і ін., чистий дохід з яких призначено на жертв Чорнобиля і на шпиталь в Києві. Загальна сума 14,000 дол. була переслана через УБС по призначенню. Голова завжди був в курсі справ, що відбувається в Міській Управі, відвідуючи їх засідання. Він інформував громаду про податки, вироби, закликав спільним фронтом відстоювати і голосувати за наших кандидатів. За ініціятивою Об'єднання в селі було обрано Громадський Комітет, до складу якого увійшли усі організації. Головою Комітету обрано Ярослава Ґавура, секретарем Богдана Кандюка, скарбником інж. Петро Саляк, пресовий Людмила Гайдар. Імпрези, влаштовані цим Комітетом, як-то Перша річниця незалежности України, відвідини послів і дипломатів на „Верховині", Листопадове Свято показали користь і доцільність цього Комітету. Пророблена праця була конструктивною, успішною.

Б. Кандюк дякував всім членам Ділового Комітету Об'єднання, всім членам Об'єднання за поміч, співпрацю, доброзичливість. Дякував управителеві села „Верховина" М. Богданові і заст. Я. Ґавур за всебічну допомогу.

Д-р Андрій Шуль вітав Об'єднання від УККА і висловив надію, що тепер, коли Україна вільна, ми всі будемо спільно і в згоді працювати тут і для України. Я. Ґавур привітав всіх від Громадського комітету, ствердив, що Об'єднання провело дуже велику і корисну працю в нашому селі. Побажав всім здоров'я, успіхів в дальшій праці. „В єдности сила народу", а тому забудьмо персональні амбіції і йдім спільним фронтом, працюймо на користь громади і нашої Батьківщини. Інж. П. Саляк, А. Філімончук, М. Мох, мґр Кіндрачук і інші висловили надію і закликали голосувати за своїх кандидатів до міської ради в Ґлен Спей.

Контольна комісія в складі д-р Б. Кекіш, інж. Д. Дмитренко, о. Добуш одобрили працю Ділового комітету Об'єднання і уділила абсолюторію уступаючій управі. Після дискусії над звітами було обрано нову управу в складі: Б. Кандюк — голова, І. Кондрачук — заступник, А. Мох — секретар, Б. Гірняк — імпрезовий, В. Пищимуха — організаційний, П. Юркевич і Ю. Попович — господарчі референти.

Контрольна комісія: Д. Дмитренко, М. Кіндрачук, Б. Кекіш.

Голова Б. Кандюк подякував за довір'я і запевнив, що надалі буде працювати для добра громади.

Людмила Ґайдар

ПРОЩАННЯ ЗІ СВОЄЮ ГРОМАДОЮ

„Використовуй кожний день життя, бо їм нема ніколи вороття".

Остап Тарнавський

Філядельфійський Відділ ТУІА влаштував інж. Левові Яцкевичеві прощальний вечір у зв'язку з його виїздом з Філядельфії. Вечір відбувся в неділю 22-го листопада ц. р., в просторій горішній залі УАКЦентру. Добірна публіка заповнила залю вщерть.

Вечір відкрив голова місцевого Відділу ТУІА інж. Методій Борецький. Він сказав, що інж. Лев Яцкевич є членом-основником філядельфійського Відділу ТУІА та кількакратним його головою. Заки опинився у вільному світі був доцентом Політехніки у Львові. У Філядельфії не тільки проявив себе на культурній і громадській нивах, але теж немало і в спортовій ділянці. Особливо відзначив його журналістичну діяльність, не минаючи його поетичної творчости, зокрема ліричних і сатиричних віршів. За все це, сказав він, інж. Л. Яцкевич заслуговує на наше признання і подяку. Щиросердечно привітав інж. Л. Яцкевича з 85-річчям його творчого життя і побажав йому кріпкого здоров'я та довголітнього, заслуженого відпочинку.

Від себе „а пар" скажу, що в періоді, коли „Тризуб" здобував чемпіонати, в одному відтинку цього славного періоду інж. Лев Яцкевич був в Управі т. зв. професійної ланки, не згадуючи того, що він у 1961—1969 був головою „Тризуба", тому мені дивно, що ніхто з „Тризуба" його не попрощав. Думаю, що ще багато хто повинен був попрощати інж. Л. Яцкевича, бо він знаний із широкої діяльности.

Після відкриття інж. М. Борецький передав ведення вечором інж. Мирославові Лисобеєві. Ведучий попросив до слова проф. Олексу Біланюка. Відмітною особливістю його слова був високий рівень — він відійшов до теми із суто академічної позиції.

З тексту промовця подамо кілька важливіших дат із перебігу життя інж. Л. Яцкевича. 1929 року 21-літнім студентом став головою Товариства Українських Студентів Політехніки у Львові. 1930 року він — основник і член Проводу Студентської Корпорації, 1939—1941 — голова Товариства Українських Інженерів у Львові, 1942—1944 — доцент Політехніки у Львові. У 1945—1949 роках був головою Товариства Інженерів у Берхтесґадені, Німеччина. У 1950, 1951, 1965 роках був головою ТУІА у Філядельфії, 1978 року одержав срібну грамоту від ТУІА. У 1987-му його обрано почесним членом ТУІА.

Як кореспондент у 1929—1937 роках друкувався в журналах „Дажбог" і „Назустріч". Писав для дітей у „Дзвіночку". Його гумористично-сатиричні тексти появлялися у „Комарі", згодом у „Лисі Микиті". Крім збірки віршів „Чавун", видав для дітей „Мак і волошки".

Поруч зразкового виконування своєї професії — спершу у Вестінґгавзі, згодом департаменті морських збройних сил. В 1965 році, будучи довголітнім інженером, завершив студії інженерної механіки в університеті у Делеварі. Крім громадсько-суспільної діяльности, інж. Лев Яцкевич виявив себе неабияким письменником і поетом.

Щоб не бути голослівним, познайомимо читачів з його поетичною творчістю:

ЛЕТ У НЕСКІНЧЕНІСТЬ

Пущу свою тугу,
отруйливу кобру,
На рейки ключів
журавлиних.
Хай лине в блакиттю
запилений обрій,
У соняшні, теплі долини...

Де сонце вбирає
кипптар з кармазину
У присмерки блідо-рожеві,
А в диких кущах ялівцю
та шипшини
Планети цвітуть
металеві.

Хай плине безмовно,
хай лине без слова,
Де вечір крадеться,
як злодій...
І місяця в'ється
платівка бронзова
Ліричних пісень і мелодій.

Хай лине, де зорі
дзвенять і спадають
Жмутками зів'ялого цвіту,
Де й досі душа Ґалілея
зглибляє
Таємну нескінченість
світу.

Проф. д-р О. Біланюк: „цей вірш став для мене метафорою поєднання почувань і розуму на шляху до пізнання містерії буття".

Лев Яцкевич, як рідкісна індивідуальність, за словами д-ра О. Біланюка, умів повністю гармонійно поєднати сферу твердої наукової логіки із сферою чуттєвого світосприймання.

Потім промовив д-р Микола Ценко. Він, щоправда, мало що сказав про інж. Лева Яцкевича, а більше говорив про значення бабусь (за його галицизмом, „бабців"), а навіть запропонував від себе нагороду в сумі 1,000 дол. за написання повісті на тему бабусь, чи драматичного твору, чи поеми на цю тему. Після цього виступив Ярослав Климовський. Його слово було цікаве тим, що він пригадав авдиторії театральну виставу, що відбулась у Філядельфії перед сорокома роками. Цією виставою був монтаж слова, пісні та гумору п. н. „Філядельфійський ярмарок" пера Лева Яцкевича. Програмою керував із сценічним хистом сам автор монтажу. Я. Климовський говорив від Об'єднання Мистців Української Сцени.

Наталя Даниленко, відома з діяльности СУЖА, пригадала інж. Левові Яцкевичеві епізод з його життя.

Слово Володимири Кавки, посвояченої з Яцкевичами (відома з її рецитацій) помітно різнилося від інших промовців тим, що воно було виголошене віршем. У ньому був перелік важливіших тем Лева Яцкевича, що їх досі містив у „Свободі".

Вона пригадала нам широку амплітуду наукових і півнаукових статтей інж. Л. Яцкевича.

Перед мистецькою програмою інж. Яцкевича привітав Євген Змий, містоголова Централі ТУІА.

У мистецькій програмі виступила Ліза Чепіль. Відома акторка проспівала три пісні, „Осіннє листя", муз. Д. Косми, „Конвалії", муз. Кос-Анатольського і „Були ще дні", муз. Д. Раскіна, слова до них написав Лев Яцкевич. Слід згадати, що кожний виступ Лізи Чепіль — це небуденна радість для публіки. Нині вона є єдиною українською пісенькаркою в повному значінні цього слова. Акомпаньювала співачці Оленка Литвиненко, яка швидко збагнула специфіку пісень легкого жанру, на що вказував її знаменитий акомпаньямент.

Приємною несподіванкою програми вечора, був виступ інж. Лева Яцкевича. Не зважаючи на його недавнє захворіння, він прочитав дещо із своєї поетичної творчости. Перед нами створені хистом автора прекрасні як візуальні, так акустичні образи. В гумористично-сатиричних віршах автор виявився дуже добрим обсерватором нашої дійсности. За Симоненком: „у кожного 'я' є своє ім'я". У Л. Яцкевича його ім'я за його діяльністю є особливе, саме тому він являє собою могутню особистість.

Серед привітів були — від брата проф. д-ра М. Лабуньки, інж. Р. Мельника. Підбір ведучого був під кожним поглядом вдалим. З ведення програмою виявилося, що інж. Мирослав Лисобей поза особистою культурою, є ще дуже тактовний та уважливий.

Офіційну частину вечора закінчив молитвою о. д-р митр. Іван Біланич. Після молитви він висловився про подружжя Яцкевичів, як зразкових парафіян, окремо вирізнюючи особистість інж. Лева Яцкевича. Від ТУІА, як організатора цього вечора, інж. Методій Борецький запросив присутніх на перекуску до буфету.

Вечір визначався подвійною атмосферою — мистецько-культурною і дружньою, і саме тому залишив дуже приємні враження.

Всеволод Подільський

Усе пережите...

(Закінчення зі стор. 2)

Софія Шатківська родом з Почаїва, закінчила Львівське училище ім. Івана Труша, відділ художнього ткацтва, а також Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва, де й залишилася працювати. Вона займається ткацтвом, розписом батіку (техніка розпису на шовку). В техніці батіку мисткиня виконала інтер'єр салону „Весна", що на львівській площі Ринок. Оздоблене в ренесансному стилі декоративне пано займає 60 кв. метрів. До речі, вже в Америці Богдан і Софія виконали своєрідне задумом, багатокомпозиційне пано на замовлення Консисторії УА ПЦ в Бавнд Бруку.

Проте Софія Шатківська працює також над графічними композиціями. Деякі твори вона привезла з України — „Моя настрашена тваринка", „Ікебана" та ін. Інший кольорит з'явився у картинах, написаних в час перебування в Америці. Яскравішою стала палітра, гострішою лінія малюнку. Це відчувається у таких працях: „Нюйоркські вітрини", „Дівчина з Ню Йорку", „Не будемо овіслюками", „Подих старости" та ін.

Софія Шатківська пише олійними фарбами. Серед творів живописного жанру є натюрморти, але є драматичні картини, як то: „Знищення лісу в Почаєві", а особливо „Наречена без волосся", адже на Україні люди добре знають, які наслідки дає радіяція або невідомого характеру хемічні сполуки.

З останніх праць залишається у пам'яті трагічний образ картини „Ангел" та оповита смутком, дуже оригінальна ікона Волинської Божої Матері з зображенням дитини на тлі писанкових мотивів, з цікавим переплетінням еліпсоподібних ліній та в поєднанні жовто-блакитного кольору з відтінками малинового та бузкового. До речі, остання наша зустріч відбулася, коли мистці працювали над проєктом іконостасу і оздобленням інтер'єру новозбудованої церкви св. Михайла у Філядельфії. Знання української дерев'яної різьби, іконописних стилів поєднується в проєкті з чіткою композиційною побудовою.

Мистці мають добру школу українського малярства, мають знання і власну практику з художньо-прикладного мистецтва, багато працюють над собою. Побачене й пережите ними, таке мінливе на світле й темне, закарбується в пам'яті і, безперечно, відіб'ється в їхніх майбутніх творчих працях. Адже мистецтво, якому слугуємо — це синтеза усього привабливого, що є в царстві людського буття з його контрастами і нюансами.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

зростає: минулого року вона становила 7,000 дол., а цього року вже перевищила 8,000 дол. на особу. Зате дуже погано, що УНСоюз постійно втрачає своїх членів: вкінці 1970 року їх було 89,000, а тепер їх уже тільки 65,500. Причиною цього сумного явища є те, що тепер важко знайти секретарів відділів на місце тих, що відходять, а успіхи новоствореного бюра продавців забезпечення покищо не такі, яких можна було сподіватися.

Покликуючися на статтю „Чи здоровий Український Народний Союз?", що її разом з іншими матеріялами дістав від доповідача кожний учасник нарад, він їх запевнив, що УНСоюз фінансово „сильний і здоровий".

В дальшому, він їм розповів про такі вияви корисної для українського народу праці УНСоюзу, як: щоденник „Свобода" (тираж: 11,000 примірників), англомовний „Український Тижневик" (тираж: понад 10,000 примірників), дитячий місячник „Веселка" (тираж: на жаль, тільки 1,200 примірників), прес-бюро у Києві, бюро у Вашінґтоні, популярна, особливо серед молоді, оселя Союзівка, величава „Українська будівля" в Джерзі Сити та щедра фінансова допомога Україні.

В додатку до цих інформацій В. Сохан оповів про свою участь у Світовому форумі українців у Києві. Погоджуючись з І. Геврико у тому, що тепер підтримувати і закріплювати незалежну Україну, він назвав форум „прекрасним", бо на ньому представники України й обох її діяспор — східньої й західньої — були одностайно за розбудову української держави.

Гарною та величавою була святкова сесія Верховної Ради України, де він був свідком складення повновластей уряду УНР в екзилі новому Урядові в Україні.

Після доповіді В. Сохана секретарі відділів коротко звітували про свою працю. Закриваючи наради, Т. Мороз закликала присутніх докласти всіх зусиль, щоб придбати УНСоюзові 15 або й більше нових членів і таким чином виконати на сто відсотків призначену Окрузі квоту, та запросила всіх на перекуску, що її вона приготовляє з нагоди кожного зібрання Округи — організаційних нарад, або Загальних зборів.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

дій (5,000 дол.). Закликається усіх, що розуміють, як важною для українізації науки і техніки в Україні буде україномовна „Енциклопедія фізики", висилати свої пожертви на адресу скарбника: Prof. Jurij Darevych, Dept. of Physics, York University, Downsview, Ontario M3J 1P3, Canada. Чеки проситься виписувати на Ukrainian Encyclopedia of Physics.

Ухвалено створити виконавчу редколеґію „Енциклопедії фізики", до якої включено головного редактора „Енциклопедії фізики" академіка В. Бар'яхтара, О. Біланюка, М. Бродина, Д. Таращенка та В. Шендеровського. Одного, або і двох членів виконавчої редколеґії буде ще кооптовано. Поруч з торонтонською філією МЕБ, рішено створити ще філію МЕБ при НТШ у Парижі-Сарселі. Голову европейського НТШ прийнято в склад МЕБ.

Усі учасники нарад спільно відвідали кладовище в Сарселі, щоб поклонитися перед гробівцем св. п. проф. Володимира Кубійовича та інших похоронених там членів НТШ.

Члени МЕБ висловили голові европейського НТШ А. Жуковському їхню вдячність за можливість провести наради у приміщеннях НТШ в Сарселі та за щиру гостинність. Першу ділову зустріч новоствореної виконавчої редколеґії намічено відбути в Києві в червні 1993 року. Наступні наради МЕБ рішено перевести в Інституті Теоретичної фізики ім. Боголюбова у Києві-Теофанії в червні 1994 року.

УВУ...

(Закінчення зі стор. 1)

ситиме пропозиції щодо формування на конкурсній основі кандидатур для стажування в УВУ; вноситиме пропозиції щодо читання лекцій провідних вчених України на терені УВУ та сприятиме співпраці університету з науковими установами України.

Український Вільний Університет зобов'язується продовжувати наукову, педагогічну та видавничу діяльність на основі досягнень світової і української науки, пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, що затверджується Верховною Радою України та співпрацю з навчальними і науково-дослідницькими установами України. УВУ буде включати в програми стажування кращих науковців та педагогів України і проводитиме міжнародні конференції і семінари під еґідою Міністерства Освіти України. При допомозі Фундації УВУ в ЗСА, УВУ буде створювати при університетах України бібліотеки та архіви української діяспори. Університет допомагатиме розбудові контактів України з країнами Заходу, зокрема Баварією та Федеральною Республікою Німеччини, буде створювати банк даних всіх українських викладацьких і наукових кадрів діяспори.

Договір підписали від Міністерства Освіти України міністер Петро Таланчук та заступник міністра Василь Козоріз, а від УВУ в.о. ректора декан проф. д-р З. Соколюк і головний секретар мґр В. Леник.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ РОСІЇ розсекретило документи про декілька десятків американських летунів, котрі загинули над територією колишнього Совєтського Союзу або потрапили там у полон. Пресовий секретар спеціяльної американсько-російської комісії Сєрґєй Осіпов сказав, що мова йде про летунів щонайменше 10 американських літаків, збитих над Совєтським Союзом. Оскільки в їхні залоги входило від 7 до 15 осіб, то загалом могло бути до 100 американських військовиків. В роки „холодної війни" американські літаки-розвідники багато разів літали над совєтською територією, проте скільки з них було збито, ніхто дотепер не знав. Розсекречені документи містять також свідчення про американських летунів, збитих над Кореєю під час Корейської війни. Деякі з них потрапили в концентраки Совєтського Союзу і там загинули. Після Другої світової війни в совєтських концентраційних таборах вмерло 113,680 військовополонених.

Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ)

43 Midland Place, Newark, N.J. 07106

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ — 30-го ГРУДНЯ 1992 — ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п.

ІРЕНИ МАРІЇ ҐІЛІЦІНСЬКОЇ

складають співчуття:

братові — ЮРІЄВІ ҐІЛІЦІНСЬКОМУ — членові управи АГРУ і його дружині РОКСОЛЯНІ
і братанкам —
АНДРІЄВІ з дружиною МОРІН
ОРЕСТОВІ
МАРКОВІ з дружиною ДЖОЕН

жертводавцям на Фонд АГРУ — Допомога Україні, що зложили 420 дол. замість квітів на нев'янучий вінок на могилу — щире спасибі:

по 100 дол. — Н. Н., Божена Ольшанівська;
50 дол. — Юрій і Роксоляна Ґіліцінські;
по 25 дол. — Володимир Боднар, Любомир Калинич, Марія і Богдан Полянські, Уліта Ольшанівська-Перкенс, Дора Ольшанівська-Ліо, Таїса і Ярослав Турянські.
20 дол. — Стефан Ґлют.

ВИКОНАВЧА УПРАВА АГРУ

Ділимося сумною вісткою, що в суботу, 26-го грудня 1992 р. упокоїлася у Бозі

наша найдорожча

ЖІНКА, МАМА, БАБЦЯ, СЕСТРА І ТЕТА

св. п.

МАРІЯ ЛАЩУК з дому ФЕШАК

Залишила у смутку:

мужа — МИКОЛУ
сина — МИХАЙЛА із дружиною ІРЕНОЮ і дітьми ОКСАНКОЮ і ДАРЦЕЮ
дочку — ДАНУСЮ з мужем КЕНОМ ГАЛУЧІ
сестру — ПАРАНЮ КЛИМКО з донями ЛЕСЕЮ, ДАНУСЕЮ і МАРІЙКОЮ з родинами
брата — АЛЕКСАНДРА ФЕШАКА в Польщі з жінкою ПЕЛАГІЄЮ і дочками ДАНУСЕЮ, МАРІЙКОЮ, ІРЕНОЮ і ХРИСТЕЮ з родинами

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться 30-го грудня 1992 року в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя, Нюарк, Н. Дж. на цвинтарі Голливуд (Hollywood) **в Юніон, Ню Джерзі.**

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів жертви складати на St. Jude's Cancer Research for Children.

Ділимося сумною вісткою, що 24-го грудня 1992 року у Дітройті упокоїлася у Бозі на 90-му році життя

наша найдорожча

МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

Іванка Марія Кордуба з роду Миколайків

довголітня учителька в Україні та на іміґрації, кол. членка Союзу Українок, Марійської Дружини і 292-го відділу УНС.

ПОХОРОНИ відбулися 28-го грудня 1992 р. із церкви св. Йосафата у Воррені, Миш. на цвинтар св. Гробу.

У глибокому смутку:

дочка — ЗІРКА КОЗАК з мужем ІГОРЕМ
син — БОГДАН з дружиною СВІТЛЯНОЮ
сестра — ІРЕНА ЛЮКСОВА
шваґрова — ОЛЬГА КІНАЛЬ з мужем ЮЛІЯНОМ
швагер — ЄВГЕН з дружиною ПЕЛАГІЄЮ
сестрінок — д-р РОМАН ЯХНО з дружиною д-р ГАННОЮ
внуки —
АНДРІЙ, ДАМ'ЯН і ЗІНА КОЗАК
ЛЯРИСА СКОРУПА з мужем СТЕФАНОМ
ДІЯНА і НАТАЛКА КОРДУБА
ХРИСТИНА ЗАХАРІЯСЕВИЧ з мужем АНДРІЄМ
ближча і дальша родина в ЗСА, Канаді, Україні, Польщі і на Чехах

Відзначення 50-ліття УПА в Ню Джерзі

В неділю, 27-го вересня 1992 року, українська громада в стейті Ню Джерзі вшанувала 50-ту річницю Української Повстанської Армії. Того дня відслужено торжественну Св. Літургію в наміренні українського народу і Панахиду, яку відслужено за душі героїв, що жертвою свого життя засвідчили любов і вірність батьківщині і своєму народові. Співчасниками Панахиди були із своїми прапорами комбатанти УПА, члени Першої Дивізії Української Народної Армії і члени Визвольного Фронту. Св. Літургію і Панахиду відслужив парох української католицької церкви Різдва Пресвятої Богородиці в Ню Бранзвик о. Павло Лабінський.

В год. 3:30 відбувся бенкет в готелі Голідей Інн в Бриджвотер, Н. Дж. Свято започатковано молитвою, яку провів о. митрат Антін Борса, парох української католицької церкви св. Володимира в Марлборо, Н. Дж.

Голова комітету Петро Левко, коротким словом відкриваючи бенкет, вказав на ціль боротьби УПА, підкреслюючи жертвенність героїв тієї боротьби, яка наблизила день здійснення віковічних національних мрій українського народу. Одноаквилинною мовчанкою вшановано полеглих борців за волю України. Після представлення отців і гостей голова комітету попросив мгра Івана Буртика до ведення програми.

Святкове слово виголосив голова Світового Братства Вояків УПА поручник Лев Футала, який схарактеризував геройську боротьбу УПА та її вплив на завершення самостійности України. Слідуючою точкою мистецької програми був виступ студентської молоді під проводом Іванни Кононів, які виконали пісню „За волю, славу і честь". Дальшою точкою була в'язка повстанських пісень і пісня „Моя Україно" у виконанні дуету Михайла і Олі Статчишин. Відтак слідував обід. Після обіду ведучий програмою представив Почесну президію, представників організацій, визначних осіб і гостей з України, інж. Романа і Любу Панкевичів, і всіх членів товариства воїнів УПА. В дальшій програмі слідували привіти від організацій і братства воїнів з України. Їх виголосив голова львівського Відділу Народного Руху України і секретар Всеукраїнського Братства УПА в Україні інж. Р. Панкевич. Він з признанням згадував про зустрічі під час святкувань 50-ліття УПА на Україні в серпні ц. р.

На закінчення імпрези ведучий програмою мгр І. Буртик попросив голову комітету до заключного слова, зложив щиру подяку всім членам комітету за їхній труд та жертвенну працю, яку вони вложили для гідного відзначення так важного ювілею. Сердечну подяку зложив Миколі Бойчукові, власникові готелю Голідей Інн, за гостинну обслугу, а всім гостям за численну участь.

Бенкет закінчено молитвою, яку провів о. Евген Богословський, настоятель української автокефальної православної церкви св. Вознесіння в Мейплвуді. Ню Дж., та національним гимном.

Л. П.

До історії...

(Закінчення зі стор. 2)

мульована й подана з правами й прерогативами губернатора включно. Чехи свідомо змінили стипуляцію Сен-Жерменського Договору в конституції так, що відобрали від губернатора його основні права і зробили з нього „високого державного урядовця". Як уряд ЧСР відмовлявся направити це грубе порушення міжнародного договору, то д-р Г. Жаткович, як губернатор, резиґнував. У конституції ЧСР рівночасно, що на основі самого приєднання стало Закарпаття інтеґральною частиною ЧСР, що не відповідає дійсності. Ці та інші проблеми правного характеру, є в праці належно висвітлені.

Від доби проголошення державної незалежности в Україні з'явились на Закарпатті зовнішні відосередні ворожі сили, метою яких є відокремити цей край від України. Робиться це з очевидною метою не допустити Україну до Центральної Европи, до дуже чутливого політичного й стратегічного центру, де вона у свій час може відогравати поважну ролю. Закарпаття в цьому просторі уможливлює для України таку саме ролю.

Автор уважає, що його праця на часі, бо відповідними аргументами — історичними й правними — доказує безпідставність таких вимог. Ми мусимо раз назавжди поставити справу ясно в цьому насвітленні, що українські землі були предметом довговікової окупації чужих держав, а окупація, як найсильніший політичний акт не створює права власности, без уваги на те, як довго тривала ця узурпація.

Найвища уже пора, щоб видати закон про охорону держави, подібно, як це зробила демократична Чехо-Словаччина в 1923 році, коли була загрожена подібними ворожими акціями, як тепер Україна. Такий закон виключить можливість вести в Україні самочинні протидержавні акції на зміну кордонів, чи демократичного державного устрою. Це одночасно є і в обороні суверенних прав українського народу, який свою політичну волю виявив у референдумі 1-го грудня 1991 року.

Закарпаття — це частина соборно-державної території України не тільки по лінії історичній, але й правній, на що автор звертає у праці особливу увагу. Народ може вчитись історичної дійсности тільки з об'єктивної своєї історії, що її автор старався подати.

Книжка має 292 сторінки, ціна 20 дол. з пересилкою. Замовляти можна, пишучи на адресу: V. Shandor, P. O. Box 2295, Edison, N. J. 08817.

Звіт із засідання комісії Фундації

„Ценко добро творити".

Філядельфія, Па. — Тут в приміщенні Філії Українського Католицького Університету ім. св. Климентія відбулося засідання з нагоди 10-ліття Фундації „Ценко добро творити".

Ювілейну зустріч відкрив основоположник цієї благородної установи д-р Микола Ценко. Він привітав Управу Т-ва Св. Софії, висловив подяку за те, що погодились допомогти утворити того рода фундацію та виявили незвичайне зрозуміння корисної праці установи. При тому фундатор висловив щиру подяку інж. Юліянові Головчакові за взірцеве ведення фінансової ділянки не лише „Св. Софії", але також фундації.

Фундація відбуває спільне засідання кожного року в травні, але коли заходить потреба полагоджених наглих справ, то тоді відбуваються засідання частіше, а головно коли признається фінансову допомогу. Фінансові пожертви окрім фундатора признає комісія, яку очолює д-р Орест Гаврилюк, голова Головної Пластової Булави в ЗСА, заступник голови Степан Гаврищ, директор канцелярії ЗУАДК, секретар Роман Завицький і касир інж. Юліян Головчак.

Під час засідання розглянено ряд прохань про допомогу і вирішено виплати такі пожертви: 500 дол. для „Нашого Слова" у Польщі, яке не мало фінансової спроможности, дільше існувати, 500 дол. для о. Ярослава Свищука в Арґентині на вдержання відсоток монахів, для родини д-ра Миколи Мушинки — борця за українське Закарпаття 500 дол., на видання „Пластового Заклику" в Польщі 200 дол., для танцювальної групи „Сизокрилі" на кошти поїздки в Україну 500 дол., СФУОЖО — за три роки по 100 дол., разом 300.00 дол. Тим самим розподілено 2,500 дол.

В дальшому д-р М. Ценко інформував, що завдяки його стараням Стефанія і дочка Тамара вплатили на фундацію для вшанування батька і мужа бл. п. Осипа Диби суму 12,000 дол. А також і син мецената д-р Олексій Ценко вплатив протягом двох років 12,000 дол. Жертводавцям висловлено щиру подяку.

Згідно зі звітом касира інж. Ю. Головчака фонд фундації нараховував 114,872. 83 дол., а по розрахунках і виплатах залишилось із відсотків від капіталу до розподілу 8,468.76 дол. По короткій дискусії решту доходів з фундації розділено в слідуючий спосіб: для Пласту в Україні 500 дол., Пласту в Польщі 500 дол., для радіоавдиції „Голос миру" в Філядельфії 500. дол. для студентів УКУ в Римі (о. І. Хома) 1,000 дол., для 15-ох семінаристів в Прудентополі, Бразилія, 3,000 дол. для шкільних дітей у Перемишлі 200 дол. Всіх допомог разом признано 8,300 дол.

Фундація дає допомогу на різні добродійні й благородні цілі тільки з відсотків, а капітал не може бути нарушений.

За фундаторів д-р М. Ценко, за „Св. Софії" скарбник інж. Ю. Головчак за членів Комісії Р. Завицький.

В НЕДІЛЮ, 27-ГО ГРУДНЯ, у передмісті Медельїну у вислідї вибуху начиненого динамітом авта загинуло троє її ранено 14 перехожих. Авто вибухнуло пізно увечорі, саме тоді, коли багато людей, згідно з колюмбійським звичаєм, вийшло на вулиці, щоб узяти участь у масовому святкуванні Різдва. Це вже третя велика терористична акція від жовтня ц.р., коли поліція застрілила керівника бойовиків наркомафії Бранесза Муньоза.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ АЙСБЕРҐ, який був експонатом на світовій виставці в еспанському місті Севілья, відтранспортовано назад до Антарктиди. Уряд Чіле повідомив, що ця „рятувальна" операція обійшлася в 25,000 дол. Протягом 6 місяців айсберг, існування якого підтримували потужні електричні холодники, викликав не лише захоплення відвідувачів виставки, але й бурхливі протести охоронців довкілля. Вони нарікали, що суцільна скеля з абсолютно чистого льоду без жодної користі має врешті розтопитися в задушливій і занечищеній атмосфері еспанського міста. Ця критика змусила чілійського президента Патрісіо Айльвіна розпорядитися повернути айсберґ на його місце — на доказ того, що „чілійський уряд також дбає про чистоту довкілля".

Св. п. А. Кущинський

У травні ц. р. в Чикаґо на 95-му році свого незвичайного життя відійшов у Вічність заслужений учасник Визвольних змагань 1917—20 рр., а на чужині — кооперативний діяч, педагог і публіцист, видатний громадський і церковний діяч, св. п. інж. Антін Кущинський. Був він одним із тих представників великої хвилі української еміграції, що після програшу Визвольних змагань, опинившись у різних краях Західньої Европи, своїм сповненних трудами життям і досягненнями записались золотими буквами в новітній історії України.

Уродженець Полтавщини (м. Лоховиця, 14-го лютого 1897 року), нащадок давніх козацьких родів, після початкової приходсько-церковної школи і кременчуцької реальної школи, у 1916 році склав матуральні іспити і поступив у Першу Київську військову школу. Як старшина російської армії в 1914 році брав участь у боях проти німців та Північному фронті, де був ранений. У 1917 році брав активну участь в українізації військових частин російської армії і став старшиною українського полку ім. гетьмана Пилипа Орлика. У 1918 році був сотником Українського Вільного Козацтва кременчуцької сотні і воював на протибільшовицькому фронті, а після закінчення інструкторської школи старшин у Києві був командиром кременчуцького полку Армії УНР.

Під кінець воєнних дій потрапив у полон до російської добровольчої армії, щасливо обминувши розстрілу, деякий час мусів служити на протибольшевицькому фронті у рядах „Всевеликого війська донського". В 1921—22 роках перебував на еміграції в Туреччині, Греції і Болгарії.

В 1927 році закінчив Українську Господарську Академію в Подєбрадах, Чехословаччина (економічно-кооперативний факультет) і після захисту дипломної праці став асистентом у цій же Академії. Два роки пізніше написав другу наукову розвідку („Лісові кооперативи в Карпатах—") і на цій основі став професорським стипендіятом при катедрі теорії кооперації. Під час перебування в Подєбрадах був членом управ різних кооперативних організацій, брав участь у семінарах соціології і націології. Був співробітником журналів „Кооперативний Альманах" і „Кооперативний Огляд" в Подєбрадах, а в пізніших роках — „Кооперативної Республіки" у Львові.

В 1923—33 роках був директором канцелярії і секретарем Українського Вільного Університету в Празі, доповнив свої студії на факультеті філософії і права. Був асистентом при катедрі кооперації і співробітником Музею Визвольної Боротьби у Празі.

Нелегкі обставини життя українського емігранта в столиці чехословацької республіки, змусили його покинути Прагу і переїхати в Карпатську Україну, де доповнив свої студії в ділянці педагогіки і склав відповідні іспити (Ужгород і Хуст), діставши посаду державного учителя народних шкіл українського Закарпаття. В роках Карпатської України був директором курсів українознавства для державних урядовців співробітником шкільного інспекторату в Севлюші, інструктором і організатором кооператив. Працював теж співробітником „Учительського Голосу" в Мукачеві, а пізніше у Ужгороді і Хусті, членом Українського Народного Ради і державним комісарем при виборах до сойму Карпатської України.

В тих же роках карпатоукраїнської державности А. Кущинський був організатором і командантом Коша Карпатської Січі, брав участь у боєвих акціях проти польських і мадярських партизантських відділів. Увязнений мадярами, потрапив у концентраційний табір. Звільнений з нього завдяки інтервенції гетьмана П. Скоропадського, опинився спершу в Австрії, згодом знову у Празі, де в 1939—45 роках був співробітником видавництва „Українська Дійсність".

В 1942—48 роках був лектором Українського Технічно-господарського Інституту в Подєбрадах, (пізніше в Реґенсбурзі). В німецькому періоді його еміграційного життя продовжував працювати над матеріялами, зібраними під час перебування на Закарпатті, що згодом були передані до друку Слов'янському Інститутові у Празі. Проживаючи в таборах для переміщених осіб(Авгсбург, Фіссен, Міттенвальд), посвятився виховно-педагогічній праці, а крім того був професором Економічного Ліцею і Торговельної Школи та проректором Українського Народного Університету в Міттенвальді.

Від 1948 до 1958 року на еміграції в Парагваї, де в Енкарнаціоні і Асунсіоні активно працював у крайовому комітеті СУМ, у Просвіті, кольпортував українські пресові видання між місцевим українським населенням

Під кінець 50-их років А. Кущинський прибув з родиною до Чикаґо, і тут знову, не дивлячись на немолодий уже вік і тяжкі роки еміграційної мандрівки, знову включився в місцеве громадське життя. Особливу увагу присвятив покійний двом ділянкам: виховно-освітній і комбатантській. У першій з них він відновив свою, ще в Парагваї започатковану, діяльність на терені чикаґського СУМА, а як педагог включився у працю школи Українознавства при православній парафії св. Володимира (якої був членом), організуючи при ній Вищі Українознавчі Курси, що згодом перетворились у старші кляси цієї ж школи.

У військовій ділянці він, починаючи від 60-их років, бере дуже активну честь у праці організацій комбатантів українських армій та в Міжкомбатанському комітеті. Продовж останніх десяти років пок. А. Кущинський особливо причинився до активности чикаґського відділу Українського Вільного Козацтва, бо ж свою військову карієру почав він у лавах українського козацтва в революційні роки України, а тут, на чужині, його, заслуженого і різними військовими нагородами відзначеного українського вояка, вибрано генеральним писарем, а потім кошовим УВК. Ідеологічною трибуною цієї комбатантської формації був журнал „Вільне Козацтво", якого був він редактором. При всіх своїх навантаженнях, знаходив він час на співредакторство журналу „Гуцулія", що його видавало в Чикаґо Т-во Чорногора, був членом управи Українського Національного Музею і інших громадських організацій.

Крім кількох десятків статтей на кооперативні, військові, історичні і релігійні (УАПЦ) теми, розсипаних в різних органах української діяспоральної преси, пок. А. Кущинський залишив по собі у спадку тривалієї вартости видання: „Коротка історія Української Православної Церкви", „Тризуб з хрестом і тризуб без христа", „Закарпаття в боротьбі", „Гетьман Павло і гетьманич Данило Скоропадські".

Ось таким був вистелений посвятними трудами життєвий шлях і такими були заслуги цієї виняткової людини, котра усе своє життя мечем і пером служила своєму народові і своїй Церкві, служила завжди собі близькій і над усе дорогій Україні, що була єдиним стимулом його багатого і творчого життя.

М. Семчишин

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ЧИТАЧІ „СВОБОДИ"!

Звертаємося до вас з великим проханням допомогти нам скомплетувати Альманахи УНСоюзу. Це найстарший український альманах, що виходив і виходить в Америці.

Нам бракують такі роки: 1897, 1901, 1902, 1903, 1904, 1906, 1921, 1924, 1925.

Якщо хтось з читачів мав би такі числа, просимо ласкаво надіслати нам, а ми готові за них заплатити бажану ціну, або дозволити нам зробити копії з них.

Редакція „СВОБОДИ"

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!